

Kotelu za duhovnega pastirja ter ga pošljejo k škofu, da jim ga posveti. — Razkolni duhovniki so bili čisto preprosti kmetje, ki še brati in pisati niso znali. Sofronij je bil učenjak med njimi, dasi je bil samouk. Bil je tudi delaven: učil je v šoli in pridigoval v cerkvi, kar je bilo nekaj nenavadnega. Zato so ga zavidni tovariši-duhovniki silno črtili in tožili pri škofu. — Večkrat je bil v smrtni nevarnosti pred Turki, in naposled ga je še grški škof odstavil, ker se je v neki bolezni zdravil z rastlinami. To ga je primoralo, da je zapustil svojo domovino in šel na ptuje. Potikal se je po raznih krajih in bil večkrat v skrajni smrtni nevarnosti. Naposled je prišel v selo Arbanasi pri Trnovem in tu je našel mir v nekem samostanu. V kratkem si je pridobil toliko veljavo, da ga je trnovski metropolit imenoval za škofa v Vraci, dasi so Ne-Grki, zlasti Bolgari, bili izključeni od takih služb. — Pa tudi sedaj ni imel miru. Večkrat je moral bežati v najhujši zimi in se skrivati pred ljutimi „kirdžalijami“ (turškimi razbojniki), ki so takrat strahovito plenili in razsajali po turških pokrajinah. Šele na stare dni je našel mirno zavetje v Bukareštu pri metropolitu Dositeju.

Sedaj se je popolnoma posvetil slovstvu. Prelagal je grške basni, pripovedi, aforizme itd. L. 1804. je spisal svoje „spomine“ („Zapiski“) in l. 1806. je izdal zbirko pridig, katere je preložil iz grščine in staroslovenščine. To je prva bolgarska

tiskana knjiga, ki je še sedaj jako priljubljena bolgarskemu ljudstvu.¹⁾

Sofronij je umrl leta 1815. ali 1816. v Bukareštu. — Bil je v resnici plemenit, nesebičen in nadarjen mož, ki je tudi v najtežavnejših okoliščinah skrbel za blagor svojega ljudstva. Dasi nikdar ni hodil v šolo, naučil se je vendar gladko staroslovenščine in starogrščine. Kot škof v Vraci je pridigoval vsako nedeljo in praznik v bolgarskem jeziku na veliko veselje ljudstva, ki nikdar ni slišalo pridig v domačem jeziku od svojih škofov.

Ti skromni slovstveni proizvodi so imeli vendar nepričakovan uspeh: pisatelji so se množili, višji in bogatejši stanovi so se zavedali svojega naroda, zanimali za njegovo omiko; zlasti trgovci so si v tem pridobili znamenitih zaslug. — Bolgarski trgovci so bili sila bogati in podjetni ljudje. Od Smirne do Dunaja, v Moskvi, v Odesi in Bukareštu so imeli velikanska skladišča. Ti ljudje so imeli nekoliko grške omike in so dotlej mnogo storili za grško šolstvo. Sedaj se pa začno polagoma zavedati in snovati šole za svoje ljudstvo ter tako pospeševati ljudsko omiko. — Zlasti v Bukareštu je bila cela družba bogatih trgovcev, ki so podpirali narodno šolstvo in slovstvo, nekateri so pa bili tudi sami pisatelji. Njihove knjige so nabožne vsebine za prosto ljudstvo. (Dalje.)

¹⁾ Jireček: Geschichte der Bulgaren 522; Pypin und Spasovič: Gesch. der slaw. Literaturen I. 145.

Razne stvari.

Tomaž¹⁾ Fantoni.

(Spisal J. Voh.)

T. Fantoni se je narodil v Gemoni, v slavnem mestu videmske nadškofije, dne 16. grudnia 1822. Oče mu je bil Peter, mati Bernardina Ostermann-ova. Okoli l. 1857. je prišel F. na Štajersko kot slikar za sobe. Na Dobrni pri Celju je na prigovarjanje župnika Alberta Nagy-ja slikal presbiterij cerkve Matere Božje. Tukaj je slikal prvič na presno. Sedaj teh slik ni več, ker jih je 30 let pozneje nadomestil z lepšimi. Fantoni je našel kmalu potem krepkega zaščitnika, tedanjega opata Matijo Voduška, mestnega župnika v Celju. Ta je popravljaj podružnice mestne župnije in izročil delo Fantoniju. Da se izobrazí, obiskoval je F. nekaj zim slikarsko akademijo v Benetkah. Ko je videl obilo dela na Štajerskem, privabil je iz Laškega svojega sedaj že rajnega brata Franciška, pozlatarja. Ž njim je prišel tudi Giacomo Brollo, ki spretno slika na presno

in še sedaj pridno deluje po slovenskih krajih. Iz Celja se je tem mladim slikarjem in pozlatarjem odprla pot po širni lavantinski škofiji. Pokojni nadžupnik konjiški Jožef Rozman je od l. 1863. do svoje smrti l. 1874. skoraj vsako leto izročil Fantoniju kako delo. Zato ni čuda, da se je Fantoni v Konjicah tako dobro seznanil, da si je po smrti svoje prve soproge (l. 1869.) izbral (1875.) v konjiškem trgu družico ter se tam naselil. Pozneje je prodal svoje posestvo v trgu in s svojim rojakom Versanijem kupil lepo letovišče Jamne blizu konjiškega trga. Tam je dne 31. vel. travna l. 1892. umrl v 70. letu svoje dōbe, zapustivši iz prvega zakona sina, iz drugega pa hčerko in sina.

V lavantinski škofiji je malo dekanij, v katerih Fantoni ni slikal ali drugače olepšal kake cerkve. Nekaj časa je bil zavezan z raznimi mizarji in podobarji, s katerimi je stavil tabernakle, lece in celó oltarje. V Konjicah je vodil celo stavbo marmornatega velikega oltarja. Po zimi je slikal oljnate podobe na platno: portrète in svete podobe. Več oltarnih slik je izdelal n. pr. za cerkev sv. Duha v Artičah. V Šmartnu v Rožni dolini je prav lepa podoba sv. Jožefa njegovo delo. Imetja ni veliko

¹⁾ V krstnem listu je „Ettore Tommaso Fantoni“, a on se je vedno podpisaval le Tommaso Fantoni.

Op. pis.

zapustil, ker je delal jako po ceni. Zato je pa imel vedno obilo naročil. Graškemu „društvu za umetnost“ je naš Fantoni zvršil mnogo načrtov. Zadnje njegovo delo je slika v cerkvi sv. Petra pri Radgoni. To je zvršil, ko je bil nekoliko okreval od nesrečnega padca na potu iz Solčave, kjer je bil cerkev D. M. Snežnice prav lepo na presno poslikal. Posebno ponosen je bil na svoje freske v cerkvi sv. Mihaela na Vranskem. Žal, da je zadnji potres te podobe hudo poškodoval.

Fantonijeve slike krasé poleg omenjenih cerkvá še dolgo vrsto drugih. Znano mi je, da se hranijo v sledečih krajih: V Celju v cerkvi sv. Maksimilijana, v Sv. Petru v Savinjski dolini, v Frauenbergu pri Mariboru, v Galiciji, na Sv. Gori pri Bizeljskem, v Podsredi, v Neustiftu, v Braslovčah, v Prihovi, v Pilštajnu, v Čadramu, pri sv. Trojici, v Negovi, pri Sv. Petru pri Radgoni, v Šmarju, pri sv. Roku, v Dobrni, v Gornjem Gradu, pri Sv. Marku, v Pišecah, v Zabukovju. Koliko nje-

Prizor na trnovskem bregu ob ljubljanskem potresu.

govih slik je izven lavantinske škofije, ni mi znano. Delal je tudi na Koroškem.

Fantoni je bil srednje postave in mirnega, pri-kupljivega značaja. Bil je izobražen pevec, ki je imel krasen bariton. Dasi je bil Lah po rodu, vendar se ni nikdar vmešaval v politiko. Zato ga je tudi častil pokojni lavantinski knezoškof Jakop Maks Stepišnik in mu dal mnogo dela. Tudi pokojni kanonik Glaser je krepko podpiral Fantonija.

Naše slike.

Presvetli cesar v Ljubljani. Donašamo sliko, katere bodo gotovo veseli naši naročniki, sliko, ki jim predočuje svetlega cesarja pred palačo deželne vlade v Ljubljani. Cesarju se predstavljajo razni uradniki. Pač ni težko najti njega, v katerega se vpirajo oči vseh; stoji namreč pod levo svetilnico ob vhodu. Ljubljani ne bo izginil iz spomina ta tolažilni dan.